

Leesclub 35: Schuld & criminaliteit

Zomervacht
van Jaap Robben

Spelregels

In deze leesclub discussieer je met een groepje van 4 tot 6 lezers over *Zomervacht* van Jaap Robben. Je doet dat aan de hand van kaartjes met vragen over de tekst. De leesclub begint met een korte inleiding, die een van de spelers voorleest. Daarna volgen 4 rondes:

- 1 Ronde 1 bestaat uit 5 quizvragen over de tekst. Een van de spelers leest de vragen voor en alle spelers (inclusief voorlezer) schrijven hun antwoorden op een blaadje. Na het omdraaien van de laatste vraag verschijnen de juiste antwoorden in beeld. Daarna berekent iedereen zijn score.
- 2 Ronde 2 is een algemeen vragenrondje over de tekst: de spelers benoemen om de beurt wat ze onduidelijk vonden en proberen samen een antwoord te vinden. Als de grootste onduidelijkheden opgelost zijn, begint ronde 3.
- 3 Degene met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje van de discussievragen omdraaien van een stapel naar keuze. Hij of zij geeft antwoord op de vraag, waarna de rest mag reageren. Vervolgens kiezen de overige spelers om de beurt een kaartje van een van beide stapels. Als een discussievraag herhaalt wat eerder in het gesprek al aan bod gekomen is, mag de speler die aan de beurt is een volgende kaart omdraaien. Dit gaat zo door totdat alle kaartjes omgedraaid zijn.
- 4 Aan het einde van de discussie komen de spelers samen tot een oordeel over de tekst. In ronde 4 geven ze een oordeel uitgedrukt in sterren en motiveren zij hun keuze.

Deze leesclub werd ontwikkeld door de redactie van LitLab, een digitaal laboratorium voor literatuuronderzoek op de middelbare school. Ga voor meer lesmateriaal naar www.litlab.nl. Een docentenhandleiding en een didactische verantwoording van deze werkvorm zijn beschikbaar via www.litlab.nl/docenten.

Deze leesclub is gratis beschikbaar onder de Creative Commons licentie 'NaamsvermeldingNietCommercieel-GelijkDelen 4.0 Internationaal'.

Inleiding

“Hij bekijkt de voet. ‘Dat ziet er niet goed uit.’ ‘Het is mijn schuld, ik heb niet goed opgelet.’ ‘Dit had jij niet kunnen voorkomen, denk ik.’ ‘Hoezo niet?’ ‘Je doet wat je kunt. Iemand als je broer bezeert zich snel. Je bent als een soort vacht voor hem. Zonder jou had hij vast nog veel meer schrammen en blauwe plekken opgelopen.”

Zomervacht is de tweede roman van Jaap Robben. De hoofdpersoon is de dertienjarige Brian, die samen met zijn vader op een afgelegen terrein in een caravan woont. Brians oudere broer Lucien is fysiek en verstandelijk beperkt en woont in een instelling. Als deze instelling in de zomer het gebouw gaat renoveren, besluit Brians vader om Lucien naar de caravan te halen, zodat hij een financiële vergoeding kan opstrijken. Vanaf dat moment is Brian verantwoordelijk voor de verzorging van zijn broer en dat terwijl hij zelf nog een hele wereld te ontdekken heeft. Wat betekent het precies om verantwoordelijkheid te dragen voor je zoon, je broer of je vader? In welke situaties ben je aansprakelijk voor je gedrag, en wanneer vinden we dat iemand ‘onstraftbaar’ is? Over zulke vragen laat *Zomervacht* je nadenken in deze leesclub.

Ronde 1: Quiz

Draai de 5 kaartjes met quizvragen een voor een om en noteer allemaal het antwoord op een blaadje.

Ronde 2: Vragenrondje

Wat vond je onduidelijk in *Zomervacht*, wat begreep je niet zo goed? Formuleer om de beurt een vraag over de tekst en probeer samen tot een antwoord te komen.

Ronde 3: Discussievragen

De speler met de meeste goede antwoorden op de quizvragen mag als eerste een kaartje omdraaien van een van de twee stapels met discussievragen.

Ronde 4: Oordeel

Geef *Zomervacht* samen een waardering uitgedrukt in sterren. Beargumenteer vervolgens jullie keuze. Wat vonden jullie goed en wat juist minder goed? Heeft de discussie jullie individuele oordeel veranderd, en zo ja, hoe? Probeer voorbeelden en argumenten te halen uit jullie reacties op de discussievragen

Vraag 1

Waar is de moeder van Brian en Lucien tijdens de zomervakantie?

Vraag 2

Hoe oud is Selma, het meisje dat Brian bezoekt in de instelling?

Vraag 3

Wat heeft Emile bij zich als hij zijn intrek neemt in de gehuurde caravan?

Vraag 4

Wat krijgt Brian van Emile cadeau?

Vraag 5

Waaraan gaat hond Rita dood?

Antwoorden

- 1 Brians moeder is op huwelijksreis met haar nieuwe man.
- 2 18/ 19 jaar (ze wordt 19 tijdens het verhaal)
- 3 Een aquarium
- 4 Een medisch zakwoordenboek
- 5 Een overdosis van Luciens medicijnen

Vraag

3

Vraag

2

Vraag

1

Antwoorden

Vraag

5

Vraag

4

Feest der herkenning? 1

Brian woont niet alleen op een afgelegen terrein, maar hij zit ook in een sociaal isolement. Voel jij je wel eens afgesloten van leeftijdsgenoten?

Feest der herkenning? 2

Voor welke personages uit *Zomervacht* heb jij de meeste sympathie gekregen? Voor welke personages kreeg je absoluut geen sympathie?

Feest der herkenning? 3

In de flashbacks lees je dat de vader en moeder van Lucien het moeilijk vinden om hun gehandicapte zoon te bezoeken in de instelling. Vind jij dit begrijpelijk?

Feest der herkenning? 4

De instelling verbiedt Brian nog contact te hebben met Selma wanneer Zoubida hen betrapt in de wc. Vind jij dat terecht, en waarom wel of niet?

Feest der herkenning? 5

In het boek wordt niet gezegd waar Brian precies woont, wel kun je concluderen dat het verhaal zich niet in Nederland afspeelt. Is het volgens jou belangrijk om te weten waar een verhaal als *Zomervacht* zich precies afspeelt om je daarvan een beeld te kunnen vormen?

Feest der herkenning? 6

Tijdens het verblijf van Lucien bij Maurice en Brian gebeuren er allerlei ongelukken. Vind jij het terecht dat de Kinderbescherming in Nederland soms ingrijpt in zulke situaties: wanneer draagt de overheid de verantwoordelijkheid over kinderen als ouders die niet nemen of kunnen nemen?

Feest der herkenning? 7

Brians vader Maurice noemt Lucien vanwege zijn verstandelijke beperking 'onstrafbaar': Lucien zal nooit worden afgerekend op misstappen zoals diefstal of zelfs ernstig geweld. Waar ligt volgens jou de grens: wanneer ben je niet langer verantwoordelijk, 'ontoerekeningsvatbaar', voor je gedrag?

Feest der herkenning? 8

Tijdens een interview zei schrijver Jaap Robben dat een boek voor de helft door de lezer gemaakt wordt. Hij bedoelt daarmee dat de betekenis van een verhaal gaandeweg gevormd wordt, door erover te praten bijvoorbeeld. Bij welk onderdeel of welke onderdelen van het verhaal moest jij als lezer meer zelf invullen, en hoe ging jij daarmee om tijdens het lezen?

Feest der herkenning?

3

Feest der herkenning?

2

Feest der herkenning?

1

Feest der herkenning?

6

Feest der herkenning?

5

Feest der herkenning?

4

Feest der herkenning?

8

Feest der herkenning?

7

Stof tot nadenken? 1

Lees het citaat uit de inleiding hierboven. Kun jij uitleggen dat de titel van het boek, *Zomervacht*, zowel een positieve als een negatieve betekenis kan hebben? Bedenk ook wat de kenmerken zijn van een zomervacht (bijvoorbeeld vergeleken met een wintervacht).

Stof tot nadenken? 2

In het verhaal komen veel wespen voor en ook op de kaft van het boek staat een wesp. Waar zouden de wespen symbool voor kunnen staan?

Stof tot nadenken? 3

Het verhaal is geschreven vanuit het kinderlijke perspectief van Brian. Welk effect heeft dit perspectief op het beeld dat je van de andere personages krijgt?

Stof tot nadenken? 4

Brian zorgt op een vaderlijke manier voor zijn broer Lucien. Doet hij dit uit liefde, heeft hij een groot verantwoordelijkheidsgevoel, wil hij de baas spelen, voelt hij zich schuldig? Wat zijn volgens jou zijn beweegredenen?

Stof tot nadenken? 5

Wat vind jij van de manier waarop Maurice met Brian omgaat: zit er volgens jou ontwikkeling in de relatie tussen vader en zoon?

Stof tot nadenken? 6

De voorgeschiedenis van Emile blijft vaag en kun je als lezer zelf invullen. Wat is er volgens jou gebeurd tussen hem en zijn vrouw, en op welke aanwijzingen uit het verhaal baseer je jouw indruk?

Stof tot nadenken? 7

Geldt de 'onstrafbaarheid' van Lucien misschien ook voor de dertienjarige Brian? Kan hij wel verantwoordelijk worden gehouden voor zijn ongelijke relatie met Selma, voor het geweld tegen Emile en/ of de verwaarlozing van Lucien?

Stof tot nadenken? 8

Zomervacht stelt op verschillende momenten de vraag ter discussie: wie is er verantwoordelijk, en van wie kunnen we geen verantwoordelijkheid verwachten? Kun jij beide vragen beantwoorden voor de verschillende personages in het verhaal?

Stof tot nadenken?

3

Stof tot nadenken?

2

Stof tot nadenken?

1

Stof tot nadenken?

6

Stof tot nadenken?

5

Stof tot nadenken?

4

Stof tot nadenken?

8

Stof tot nadenken?

7